

Storskarven *Phalacrocorax carbo sinensis* i Øra naturreservat 1999

ÅGE STEN FREDRIKSEN & PER-ARNE JOHANSEN

Fredriksen, Å. S & Johansen, P-A. 2000. Storskarven *Phalacrocorax carbo sinensis* i Øra naturreservat 1999. *Natur i Østfold* 19(1): 81-83.

Storskarven hekket i Øra naturreservat første gang 1997, og har ekspandert ytterligere i reservatet. I 1999 hekket 307 par på 3 holmer i reservatet. Artikkelen beskriver utviklingen i hekkebestanden og de første gjenfunnene etter ringmerking. I tillegg listes kontroller av fugl, funnet i reservatet og nærliggende områder, merket andre steder. Opplysninger om føde og hekkesuksess gis også.

Per-Arne Johansen, Buskogen 2. 1675 Kråkerøy, e-post: pe-johan@online.no
Åge Sten Fredriksen, Filerveien 1. 1670 Kråkerøy.

Ekspansjon

Storskarven fortsetter å ekspandere i Øra naturreservat, og sees også stadig oftere og i større antall over land ganske langt inn i fylket. Foreløpig har det ikke kommet meldinger om hekking fra andre steder enn Øra, men det er nok bare ett tidsspørsmål før andre områder vil bli tatt i bruk.

Antall storskarv i Kurefjorden naturreservat øker stadig, og dette fiskerike området blir muligens neste hekkeområde i Østfold.

Hekkesesongen 1999

Som de to foregående år, var datoen første mai tidspunktet for årets første registrering av koloniene. At det hadde skjedd en betydelig økning av antall par i koloniene var åpenbar.

I tillegg til tidligere hekkeplasser var en nærliggende holme også blitt tatt i bruk i år. Denne holmen heter Langholmen, og ligger nord for de to tidligere hekkeplassene. Dette er en vegetasjonsrik holme med osp, einer og noe furu som de vanligste tresorter. Alle reirene ble her bygget i trær, slik det ble gjort på Grønnskjær, da etableringen på denne holmen skjedde i 1998.

Totalt ble det talt 38 reir på Langholmen gjennom 1999-sesongen. I de to tidligere etablerte koloniene, var det en nedgang i antall på Navn-

løs, og en sterk økning på Grønnskjær. På Navnløs, som var det første stedet storskarven hekket, ble det i år bygget 57 reir. Dette var en nedgang fra 1998 på 17 par. Grønnskjær, hvor etableringen skjedde første gang i 1998, var det derimot en stor økning. I 1998 ble alle reir her bygget i trær (48 stk), men det var tydelig at mangel på reirplasser i trærne hadde gjort at vel så mange nå hadde etablert seg på bakken under reirtrærne. Det ble talt opp 87 reir i trærne, og 125 på bakken. Eggleggingen hadde i år foregått langt tidligere enn årene 1997-1998. I 1999 var det full-

Fig. 1. Storskarv over Øra i 1999. Foto: Per-Arne Johansen.

lagte kull i de fleste reir ved landstigningen første mai. I 1997 var det på dette tidspunkt ingen egg å registrere, mens det i 1998 var egglegging i gang. Det er vel nærliggende å tro at kamp om de beste reirplassene gjør at eggleggingen starter stadig tidligere. Totalt hekket 307 par storskarv til sammen på disse tre holmene i Øra i 1999.

Ringmerking

Det har blitt ringmerket reirunger alle tre årene. I 1997 fikk 21 unger ring, i 1998 ble 124 merket, og i 1999 fikk 312 unger påsatt ring fra ringmerkingsentralen. Det har ikke blitt foretatt tellinger på antall unger i reir, men etter skjønn vil vi anta at ett gjennomsnitt tett oppunder tre unger fra hvert reir kommer på vingene. Så antall ringmerkede unger var ca. en tredel av totalen i 1999.

Gjenfunn

Av skarvene merket i 1997 er ingen gjenfunnet til nå. Derimot er det innrapportert tre gjenfunn fra ungene merket i 1998. To av fuglen ble funnet i Danmark, noe som ikke var så veldig overraskende. Det tredje gjenfunnet ble av O. Runde på ringmerkingsentralen betegnet som ett av de mest interessante gjenfunn uansett art i 1998.

1 fugl merket 17.07.1998, funnet død Fejrup Strand, Jylland, 25.10.1998, 340 km S.

1 ind. merket 04.07.1998, funnet død i bunngarn ved Enehøje, Maribo, 15.10.1998, 487 km S.

1 ind. merket 04.07.98, og funnet død ved Livorno, Pisa, Italia den 09.01.99, 1741 km S.

Fig. 2. Storskarvkoloni på Øra i 1999. Foto: Per-Arne Johansen.

Det foreligger også funn av fugler i reservatet og i tilhørende områder, som er kontrollert med fremmed ring. Det gjelder følgende:

- 1 ind. merket som pull. 27.05.1993 Vørsø, Horsens fjord, Jylland, Danmark, gjenfunnet død tidlig vår/sen vinter Øra Naturreservat 1994.
- 1 ind. merket som pull. 10.06.1996 Frösteskärv, Hobby, Blekinge, Sverige, skutt 11.10.1997 Kråkerøy, Fredrikstad, 415 km NW.
- 1 ind. merket som pull. 20.06.1996 Skrakhällén, Älvkarleby, Uppland, Sverige, skutt 01.10.1997 Damholmene, Kirkøy, Hvaler, 408 WSW.
- 1 ind. merket som pull. 27.06.1996 Husholmen, Roxen, Östergötland, Sverige, skutt 03.10.1997 Sørøst for Fredrikstad, 273 WNW.

Funn i Norge utenfor vårt distrikt

- En svensk fugl merket som pull. 09.07.1997 Måsbergen, Spårön, Västergötland, ble skutt Mefjorden, Sandefjord 01.10.1997, 166 km WNW.
- En svensk fugl merket som pull. 15.07.1997 Trätskär, Svartlögfjärden, Uppland, funnet død Lunde, Telemark 14.06.1998, 557 km W. (innlandsfunn).

Hekkesuksess

Det har under våre besøk i koloniene vært lite ungedødlighet å registrere. Arter som gråmåke og sildemåke har funnet en enkel måte å skaffe mat på, ved å etablere reirplasser tett innpå koloniene. Det virker ikke som om skarvunger står høyest på menyen, men fiskerester som skarvene

mister er nok den viktigste grunnen til denne etableringen. Mink, som finnes i området, er tydeligvis heller ikke noen trussel for skarvene.

Føde

Ved besøk ble det gjort noen registreringer av fiskearter funnet under reirtrærne. Den vanligste arten var bergnebb, *Ctenolabrus rupestris*. Andre arter var ulke, *Myoxocephalus scorpius*, ålekvaabbe, *Zoarces viviparus*, ål, *Anguilla anguilla*, og noen karpefisker, Cyprinidae.

Sesongen 2000

Det vil sannsynligvis også neste år skje en ekspansjon i Øra, og da fortrinnsvis på Langholmen. Det er flere potensielle hekkeplasser, som Dueskjær og Gassene vest i reservatet. Hvor den vil etablere seg utenfor Øra blir selvfølgelig ren tipping, men Kurefjorden vil vel ikke gi så store odds. Vansjø er også en mulighet, men det vil tiden vise.

Takk

Opplysninger om svenske ringmerkede stor-skarver er velvilligst gitt av Roland Staav ved Naturhistorisk riksmuseum i Stockholm.

Litteratur og kilder:

- Fredriksen, Å.S. & Johansen, P.A. 1999. Stor-skarv *Phalacrocorax carbo*, ny hekkefugl i Østfold. *Natur i Østfold* 18(1):21-24.
- Pethon, P. 1985. *Aschehougs store Fiskebok*. Aschehoug. 447s.